

Klagenemnda for offentlige anskaffelser

Saken gjelder: Avklaring eller retting av tilbud. Avvisning av leverandør. Avvisning av tilbud. Begrunnelse. De generelle kravene i § 4. Kvalifikasjons-/dokumentasjonskrav.

Innklagede gjennomførte en begrenset tilbudskonkurranse for anskaffelse av to avløpspumpestasjoner. Klager anførte at de ikke skulle vært avvist på grunn av manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskravet om erfaring fra «tilsvarende oppdrag». Videre anførte klager at valgte leverandør sitt tilbud skulle vært avvist da det inneholdt vesentlige avvik. Klager anførte også at innklagede hadde handlet i strid med grunnleggende prinsipper om likebehandling, forutberegnelighet og etterprøvbarehet. Ingen av klagers anførsler førte frem.

Klagenemndas avgjørelse 16. september 2026 i sak 2026/0690

Klager: Debe Norge AS

Innklaget: Farsund kommune

Klagenemndas medlemmer: Tarjei Bekkedal, Hallgrim Fagervold og Elisabeth Wiik

Bakgrunn:

- (1) Farsund kommune (heretter *innklagede*) kunngjorde den 16. januar 2026 en begrenset tilbudskonkurranse for anskaffelse og etablering av to avløpspumpestasjoner på Østhasselstrand. Anskaffelsens verdi var estimert til 2 millioner kroner ekskl. mva. Tilbudsfrist var 13. februar 2026.
- (2) Om kvalifikasjonskrav ble det opplyst i konkurransegrunnlaget punkt 7.1 at:

«Kvalifikasjonskravene er absolutte krav. Manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskravene vil medføre avvisning fra konkurransen.

For å kunne få sitt tilbudt evaluert må leverandøren levere etterspurt dokumentasjon på at han oppfyller kvalifikasjonskravene listet under sammen med tilbudet.»
- (3) Det var blant annet stilt følgende kvalifikasjonskrav til tekniske og faglige kvalifikasjoner med tilhørende dokumentasjonskrav:

KRAV	DOKUMENTASJONSKRAV
	<i>Liste med oversikt over og beskrivelse over leverandørens tre mest relevante oppdrag de tre siste årene.</i>

Postadresse:
Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:
Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon: +47 55 19 30 00 post@knse.no

Krav til erfaring fra lignende oppdrag – Referanseprosjekter <i>Tilbyder skal ha erfaring fra gjennomføring av tilsvarende oppdrag</i>	<i>Listen/beskrivelsen skal som minimum inneholde:</i> • Navn kunde/mottaker • Oppdragets omfang • Beskrivelse av firmaets rolle • Oppdragets verdi • Tidspunktet for leveransen • Kort beskrivelse av leveransen (2-3 linjer). <i>Det er leverandørens ansvar å dokumentere relevans gjennom beskrivelsen.</i> <i>Referanseprosjekter for underleverandører innenfor rørlegger, boring og asfalt bes også om vedlegges.</i> <i>Vedlagt mal for referanser kan benyttes, se del 1 vedlegg 5.</i>
---	---

- (4) I punkt 3.13 «Forbehold og avvik» fremgikk følgende:

«Tilbud som inneholder vesentlige forbehold til eller avvik fra anskaffelsesdokumentene vil bli avvist.

Forbehold og avvik skal angis presist og entydig slik at oppdragsgiveren kan evaluere tilbudet uten å ta kontakt med tilbyderen. Forbehold og avvik skal på en klar og utvetydig måte referere til relevant vedlegg og punkt i konkurransegrunnlaget og/eller kontrakt».

- (5) I konkurransegrunnlaget var det gitt kravspesifikasjoner til pumpestasjon 1 (heretter *PS1*) og pumpestasjon 2 (heretter *PS2*).

- (6) I Del 2 vedlegg C.2.1 Beskrivelse av *PS1* punkt 2.0 fremgikk at:

«Stasjonen skal ha kapasitet på 1,7 l/s med én pumpe i drift for å gi selvreis i pumpeledningen. Pumpeledningen som er lagt har dimensjon PE Ø63 SDR11 og det er valgt minimum hastighet på 0,8 m/s. [...] Stasjonen skal ha kapasitet på min 1,7 l/s. Driftstrykk 4 mVS. [...]

Det er ønskelig at anbyder kommenterer driftssituasjonen, og eventuelt foreslår løsninger som kan gi bedre driftsøkonomi. NB: dersom anbudsgiver mener det er andre pumper som passer til anlegget, kan disse tilbys i tilleggs-skriv. Det legges vekt på gode tekniske løsninger, som innebærer god virkningsgrad, lite støy/vibrasjoner, servicevennlighet, levetid, pris etc.»

- (7) I Del 2 vedlegg C.2.2 Beskrivelse av *PS2* punkt 2.0 fremgikk at:

«Stasjonen skal ha kapasitet på min 5,1 l/s. Driftstrykk 8,7 mVS.

[...]

Det er ønskelig at anbyder kommenterer driftssituasjonen, og eventuelt foreslår løsninger som kan gi bedre driftsøkonomi. NB: dersom anbudsgiver mener det er andre pumper som passer til anlegget, kan disse tilbys i tilleggs-skriv. Det legges vekt på gode tekniske løsninger, som innebærer god virkningsgrad, lite støy/vibrasjoner, servicevennlighet, levetid, pris etc.»

- (8) Før tilbudsfristens utløp mottok innklagede to tilbud fra Debe Norge AS (heretter *klager*) og Xylem Water Solutions Norge AS.
- (9) Klager oppga tre referanseprosjekter i tilbudet sitt med verdier på henholdsvis 463 851 kroner, 1,6 millioner kroner og 1,2 millioner kroner. Det første prosjektet gjaldt levering og montering av nye pumper og tilhørende røropplegg, samt levering og montering av måleutstyr og bytting av alle ventiler. Det andre prosjektet gjaldt levering og montering av UV-anlegg, røropplegg, ventiler og måleutstyr. Det siste prosjektet gjaldt levering og montering av brann- og vannpumper med tilhørende røropplegg, ventiler og måleutstyr, samt levering av overbygg med komplett VVS.
- (10) Den 27. februar 2026 ble klager informert om at de ble avvist fra konkurransen på grunn av manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskravet om erfaring fra gjennomføring av tilsvarende oppdrag.
- (11) Klager påklaget avvisningsbeslutningen den 1. mars 2026. Klagen ble ikke tatt til følge ved brev 10. mars 2026.
- (12) Den 11. mars 2026 ble leverandørene informert om at kontrakt var tildelt Xylem Water Solutions Norge AS (heretter *valgte leverandør*).
- (13) Klagen ble brakt inn for Klagenemnda for offentlige anskaffelser den 23. mars 2026. Klagebehandling startet samme dag, jf. forskrift 15. november 2002 nr. 1288 om klagenemnd for offentlige anskaffelser (heretter *klagenemndsforordningen*) § 13 siste punktum.
- (14) Kontrakt med valgte leverandør ble inngått den 13. april 2026.
- (15) Nemndsmøte i saken ble avholdt 14. september 2026.

Anførsler:

Klager har i det vesentlige anført:

- (16) Innklagede har brutt regelverket ved urettmessig å avvise klager. Kvalifikasjonskravet om «*erfaring fra gjennomføring av tilsvarende oppdrag*» er dokumentert oppfylt i første og tredje referanseprosjekt. Konkurranses grunnlaget oppstiller ikke et krav om at referansene må stamme fra ett samlet prosjekt. Da klager var blitt invitert til å delta i konkurransen forelå det uansett en berettiget forventning om at kvalifikasjonskravene var oppfylt.
- (17) Innklagede har brutt regelverket ved ikke å foreta avklaringer. Direkte avvisning av klager uten dialog er i strid med god forretningsskikk og bestemmelsene i konkurransegrunnlaget.

- (18) Innklagede har brutt regelverket ved å akseptere et tilbud med vesentlige avvik fra kravspesifikasjonen. Valgte leverandør har dimensjonert for PE100 Ø50 SDR11, mens kravet for PS1 er Ø63. Videre har valgte leverandør underdimensjonert driftstrykk for PS1 og PS2 i strid med kravene i konkurransegrunnlaget. Innklagede har brutt likebehandlingsprinsippet da innklagede godtok valgte leverandørs løsning som var annerledes dimensjonert enn klagers tilbud.
- (19) Ved å unnlate å informere om valgte leverandørs avviksskjema i tildelingsbrevet, har innklagede brutt prinsippene om forutberegnelighet og etterprøvbarehet.

Innklagede har i det vesentlige anført:

- (20) Klager oppfylte ikke kvalifikasjonskravet om erfaring fra gjennomføring av tilsvarende prosjekter. Invitasjonen til å inngi tilbud ga ikke en berettiget forventning om at klager oppfylte kvalifikasjonskravene, og det måtte gjøres en selvstendig vurdering av dokumentasjonen. Det er ikke lagt frem referanser som gjelder levering av komplette pumpestasjoner, verken prefabrikkerte eller plassbygde løsninger, og heller ikke annen dokumentasjon som er relevant eller sammenlignbar med kontraktens art og kompleksitet. Samme kvalifikasjonskrav og vurderingsnorm er benyttet for alle leverandører. Avvisningen av klager er gjort i samsvar med konkurransegrunnlaget og regelverket, og utgjør ikke et brudd på prinsippene om likebehandling, forholdsmessighet eller forutberegnelighet. Det forelå en rett og plikt til å avvise klager.
- (21) Konkurransegrunnlaget åpnet eksplisitt for at leverandøren kunne kommentere driftssituasjonen og gi forslag til løsninger som kunne bedre driftsøkonomien. Kravene i konkurransegrunnlaget var minstekrav som valgte leverandør oppfylte. Valgte leverandør har tilbudt pumper som har kapasitet for høyere driftstrykk enn minstekravet for både PS1 og PS2. Det forelå dermed ikke et avvik som utløste avvisningsplikt.

Klagenemndas vurdering:

- (22) Klager har deltatt i konkurransen, og har saklig klageinteresse, jf. klagenemndsforordningen § 6. Klagen er rettidig. Konkurransen gjelder etablering av to avløpspumpestasjoner som er en bygge- og anleggsanskaffelse. Anskaffelsens verdi er estimert til kroner to millioner ekskl. mva. I tillegg til lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (heretter *loven*) følger anskaffelsen forskrift 12. august 2016 nr. 975 om innkjøpsregler i forsyningssektorene (heretter *forsyningsforskriften*) del I, jf. forsyningsforskriften § 5-1.

Avvisning av leverandør

- (23) Klagenemnda skal ta stilling til om innklagede har brutt regelverket ved å avvise klager fra konkurransen som følge av manglende oppfyllelse av kvalifikasjonskravet knyttet til tekniske og faglige kvalifikasjoner.
- (24) Forsyningsforskriften del I inneholder ikke regler om avvisning. Loven § 4 inneholder likevel krav til at anskaffelsesprosessen skal gjennomføres i samsvar med de grunnleggende prinsippene, herunder prinsippene om likebehandling og forutberegnelighet. Dette innebærer at en oppdragsgiver bare kan inngå kontrakt med en leverandør som oppfyller angitte kvalifikasjonskrav, se eksempelvis klagenemndas avgjørelse i sak 2025/1855 avsnitt 24 med videre henvisninger.

- (25) For å avgjøre om en leverandør oppfyller et kvalifikasjonskrav, må kvalifikasjonskravets innhold fastlegges gjennom tolkning. Ved tolkningen av kravene må det tas utgangspunkt i en naturlig forståelse av ordlyden. For å komme frem til hvordan en rimelig opplyst og normalt påpasselig leverandør vil forstå kravene, kan det være nødvendig å tolke og utfylle det generelle kvalifikasjonskravet med andre objektive momenter om hva kontrakten går ut på. I den forbindelse vil også ordlyden i dokumentasjonskravet være av betydning, se HR-2022-1964-A *Flage Maskin* avsnitt 51 med videre henvisninger til klagenemndas avgjørelse i sak 2022/909 avsnitt 34 følgende.
- (26) Det klagenemnda kan prøve er om innklagedes vurdering er foretatt innenfor de rammer kvalifikasjonskravet angir, og at den ellers er i samsvar med de grunnleggende prinsippene, se *Flage Maskin* avsnitt 54.
- (27) Kvalifikasjonskravet og det tilhørende dokumentasjonskravet, var inntatt i konkurransegrunnlaget, og er gjengitt i sin helhet i sakens bakgrunn avsnitt 3. I overskriften til kvalifikasjonskravet fremgikk det at leverandørene skulle ha «*erfaring fra lignende oppdrag*». Kravet var videre presisert i neste setning hvor det stod at leverandørene måtte ha erfaring fra «*gjennomføring av tilsvarende oppdrag*».
- (28) Kravet legger opp til en skjønnsmessig vurdering av om leverandøren oppfyller kravet, og innklagede har dermed et visst handlingsrom. At erfaringen skulle være fra «*tilsvarende oppdrag*» innebærer likevel at det er satt en konkret terskel, som er høyere og etterlater mindre rom for skjønn enn dersom for eksempel «*relevant*» eller «*tilstrekkelig*» hadde vært brukt, se klagenemndas avgjørelse i sak 2026/1229 avsnitt 32 med videre henvisninger. Ordlyden «*tilsvarende oppdrag*» tilsier at leverandøren må ha erfaring fra oppdrag som er tilnærmet lik det aktuelle oppdraget både i art og omfang. I dokumentasjonskravet var det bedt om en beskrivelse av hvert av de tidligere oppdragenes omfang og verdi, samt en beskrivelse av leveransen og leverandørens rolle i hvert oppdrag. Videre fremgikk det at leverandøren måtte dokumentere relevansen av oppdraget gjennom beskrivelsen.
- (29) Kontrakten omfattet etablering av to spillvannspumpestasjoner som håndterer avløp fra hytter og boliger. Leveransen skulle omfatte pumpeump, innvendige rør og deler, kontroll og strømforsyningspanel og automasjon.
- (30) Spørsmålet for nemnda er så om innklagedes vurdering av klagers referanseprosjekter går utover de rammene som konkurransegrunnlaget stiller opp, eller på annen måte strider med de grunnleggende prinsippene i loven § 4.
- (31) Klagers første referanseprosjekt gjaldt ombygging av et eksisterende anlegg, og ikke etablering av en ny avløspumpestasjon som i denne konkurransen. Heller ikke klagers andre referanseprosjekt gjaldt etablering av ny avløspumpestasjon, men etablering av et UV-anlegg. Et UV-anlegg er ikke tilsvarende etablering av en avløspumpestasjon. Det tredje referanseprosjektet gjaldt et overbygg med komplett VVS til en trykkøkningsstasjon. Prosjektet viser relevant erfaring, men gjaldt ikke en avløspumpestasjon som i denne konkurransen.
- (32) Klagenemnda er enig i at noen av arbeidsoppgavene som er utført i klagers referanseprosjekter, er tilsvarende oppgaver som skal utføres i denne kontrakten. Dette gjelder blant annet levering og montering av pumper, rør og måleutstyr. Referanseprosjektene skiller seg imidlertid fra denne anskaffelsen ved at de gjaldt anlegg

med andre funksjoner. Prosjektene var dermed ikke av tilsvarende art som det som skal anskaffes. I tillegg kommer det at kontraktsverdien til alle klagers referanseprosjekter var lavere enn den estimerte kontraktsverdien til denne anskaffelsen. Dette blir også tillagt noe vekt i vurderingen da dokumentasjonskravet eksplisitt ber om opplysninger om referanseprosjektenes verdi.

- (33) Klagenemnda finner det etter dette ikke sannsynliggjort at innklagede i sin vurdering har gått utenfor de rammene kvalifikasjonskravet angir. Nemnda finner det heller ikke sannsynliggjort at innklagedes vurdering på annen måte er i strid med de grunnleggende prinsippene.
- (34) Klagenemnda har etter dette ingen rettslige innvendinger til innklagedes avvisning av klager. Klagers anførsel fører ikke frem.
- (35) Til klagers anførsel om at invitasjonen til å inngi tilbud ga en berettiget forventning om at kvalifikasjonskravet var oppfylt, bemerker nemnda at en invitasjon til å delta kun gir leverandørene muligheten til å delta i anskaffelsesprosessen. Oppdragsgiver må uansett vurdere om kravene i konkurransegrunnlaget er oppfylt. Klagers anførsel fører ikke frem.

Avklaring av tilbud

- (36) Det neste spørsmålet for klagenemnda er om innklagede har brutt regelverket ved ikke å foreta avklaringer.
- (37) I konkurransegrunnlaget punkt 3.2 stod det at innklagede ville tildele kontrakt *«uten å ha dialog med leverandørene utover å foreta eventuelle avklaringer. Dialog gjennom forhandlinger kan likevel bli gjennomført dersom oppdragsgiver [...] vurderer det som hensiktsmessig»*. Det ble videre presisert at *«ingen leverandører kan forvente dialog om sitt tilbud og derfor må levere sitt beste tilbud»*. Etter konkurransegrunnlaget hadde ikke innklagede noen plikt til å gå i dialog med leverandørene. Innklagede har dermed ikke brutt regelverket ved ikke å gå i dialog med klager. Klagers anførsel fører ikke frem.

Avvisning av tilbud

- (38) Det neste spørsmålet klagenemnda tar stilling til er om valgte leverandørs tilbud skulle vært avvist fra konkurransen.
- (39) Forsyningsforskriften del I inneholder ikke regler om avvisning. De grunnleggende prinsippene som forutberegnelighet og likebehandling i loven § 4, vil likevel medføre en plikt for oppdragsgiver til å avvise et tilbud som inneholder vesentlige avvik fra anskaffelsesdokumentene, se klagenemndas avgjørelse i sak 2024/1006 avsnitt 49.
- (40) Klagenemnda vurderer først om valgte leverandørs tilbud inneholder avvik fra anskaffelsesdokumentene.
- (41) Avvik foreligger dersom oppdragsgiver, ved å akseptere tilbudet, ikke kan kreve oppfyllelse i henhold til anskaffelsesdokumentene, jf. blant annet lagmannsrettens avgjørelse i LB-2019-85112 og klagenemndas avgjørelse i stornemndsak 2025/1014 avsnitt 32. Hvorvidt et tilbud inneholder et avvik, beror på en tolkning av det enkelte tilbudet sett i lys av anskaffelsesdokumentene. Utgangspunktet for tolkningen er hvordan det fremstår for rimelig opplyste og normalt påpasselige leverandører, jf. for eksempel

Høyesterett i HR-2025-1098-A avsnitt 46 og EU-domstolens avgjørelse i sak C-42/13 *Cartiera dell'Adda*.

- (42) Klager har anført at tilbudet inneholder tre avvik. Klagenemnda tar først stilling til om valgte leverandørs dimensjonering av pumpeledningen til PS1 utgjør et avvik.
- (43) Av valgte leverandørs tilbud, vedlegg 3 «*Tilbyders forbehold og avvik utfyllt*», fremgikk at valgte leverandør anbefalte enten å endre pumpeledningen til Ø50, eller å benytte pumper med fristrøms virvelhjul.
- (44) I vedlegg C.2.1 Post 2.0 i kravspesifikasjonen stod det at «*pumpeledningen som er lagt har dimensjon PE Ø63 SDR11*». Ordlyden tilsier at det er gitt en beskrivelse av den eksisterende pumpeledningen og løsningen som tidligere var valgt. Etter ordlyden kan det ikke utledes et krav om at ny pumpeledning må ha samme dimensjoner. En slik forståelse støttes av at det videre fremgikk at «*det er ønskelig at anbyder kommenterer driftssituasjonen, og eventuelt foreslår løsninger som kan gi bedre driftsøkonomi*». Det er verken i kravspesifikasjonen eller konkurransegrunnlaget ellers stilt krav til pumpeledningens dimensjoner.
- (45) Det utgjorde etter dette ikke et avvik fra konkurransegrunnlaget at rørene i valgte leverandørs tilbud hadde en annen dimensjon enn eksisterende pumpeledning.
- (46) Klagenemnda tar videre stilling til om valgte leverandørs tilbud inneholder et avvik fra kravet til kapasitet og driftstrykk for PS1.
- (47) Kravet til kapasitet og driftstrykk for PS1 var at stasjonen «*skal ha kapasitet på min 1,7 l/s. Driftstrykk 4 mVS*». Det følger av ordlyden «*min*» at det er oppstilt et minimumskrav til kapasitet og driftstrykk. En naturlig forståelse av kravet er at leverandøren må oppfylle minimumskravene som er satt i kravspesifikasjonen, men at det kan leveres pumpestasjoner med høyere kapasitet eller trykk.
- (48) Slik saken er opplyst for klagenemnda viser pumpedokumentasjonen fra valgte leverandør at PS1 har kapasitet på 2,4 l/s og totalt trykk på 10,58 mVS. Valgte leverandørs tilbud oppfyller dermed minstekravene som er satt for PS1, og inneholder ikke avvik fra kravet til kapasitet og driftstrykk i kravspesifikasjonen.
- (49) Klagenemnda tar så stilling til om valgte leverandørs tilbud inneholder avvik fra kravet til kapasitet og driftstrykk i PS2.
- (50) Kravet til kapasitet og driftstrykk for PS2 var at stasjonen «*skal ha kapasitet på min 5,1 l/s. Driftstrykk 8,7 mVS*». Det følger av ordlyden «*min*» at det er oppstilt et minimumskrav til kapasitet og driftstrykk. En naturlig forståelse av kravet er at leverandøren må oppfylle minimumskravene som er satt i kravspesifikasjonen, men at det kan leveres pumpestasjoner med høyere kapasitet eller trykk.
- (51) Pumpedokumentasjon fra valgte leverandør viser at PS2 har kapasitet på 7 l/s og totalt trykk på 9,21 mVS. Valgte leverandørs tilbud oppfyller dermed minstekravene som er satt for PS2, og utgjør ikke et avvik fra kravet til kapasitet og driftstrykk i kravspesifikasjonen.
- (52) Klagenemnda har etter dette kommet til at innklagede ikke hadde plikt til å avvise valgte leverandørs tilbud da det ikke inneholdt avvik fra anskaffelsesdokumentene.

Begrunnelse

- (53) Klagenemnda tar så stilling til om innklagede har brutt prinsippene om forutberegnelighet og etterprøvbarhet ved å unnlate å informere om valgte leverandørs avviksskjema i tildelingsbrevet.
- (54) Ettersom konkurransen er gjennomført etter forsyningsforskriften del I, må kravene til begrunnelse utledes av lovens krav til etterprøvbarhet. For at tildelingsbeslutningen skal være etterprøvbar, må innklagede gi en begrunnelse som setter leverandørene i stand til å vurdere om tildelingen har skjedd i tråd med regelverket, se klagenemndas avgjørelse i 2024/179 avsnitt 57. Det kan ikke utledes noe krav om at begrunnelsen må inneholde opplysninger om alle sidene ved valgte leverandørs tilbud, herunder om leverandørens eget forbeholds- og avviksskjema, slik klager anfører. Klagers anførsel fører klart ikke frem.

Konklusjon:

Farsund kommune har ikke brutt regelverket for offentlige anskaffelser.

For Klagenemnda for offentlige anskaffelser,

Elisabeth Wiik

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur